

melse end Iagttagelserne paa et overalt ligevidt Rör. Det nederste Rör med Maalestokken, viser enhver Varmeforandring og enhver mulig Spildning af Luft.

Den historiske Classe.

Professor *J. Möller* *), Ridder af Dannebrogen, har forelagt Selskabet en Afhandling om Confirmationens Indførelse i Danmark, hvilken Afhandling siden er blevet indlemmet i Forfatterens Forsög til en historisk Beretning af Kong *Christian VI.* og hans Regiering (Mnemosyne IV. 215-271). Da Nogle havde meent, at der för 1736 slet intet Tilsyn havdes med Ungdommens Oplæring i Christendommen, omtaler Forf. först de ældre Lovbestemmelser fra *Christian d. 3die*, *Christian d. 4de* og *Christian d. 5te*. I disse forekommer vel ligesaa lidt Ordet Confirmation, som den egenlige Confirmationshandling selv, som en höitidelig Indvielse af de Unge, til Kirkens myndige Medlemmer; men de forbyde dog Præsten at antage nogen til Alterens Sacramente, som ikke kunde giöre Rede for deres Tro og besvare de Spörgsmaale, som giordes til dem om den hellige Nadvere og dens rette Brug (jfr. *Christian d. 5tes D. L. 2-5-11*). Skjönt Confirmationen ved disse Forskrifter ingenlunde var lovbefalet, fandt den dog jevnlig Sted i flere Menigheder i den dansk-norske Kirke i Tidsrummet fra 1536 til 1736; Luther havde nemlig vel forkastet den som Sacrament, men tillige indrømmet, at den kunde være en gavnlig Kirkeskik; der findes derfor flere Exempler paa, at saavel i Danmark og Norge, som paa Island snart Biskoper, snart Præster have confirmeret, hvilket ogsaa udtrykkelig siges af den bekjendte *Niels Hemmingson* i hans Syntagma institutionum Christianarum. Forf. omtaler ved denne

*) Under Trykningen af nærværende Oversigt tabte Fædrelandet denne lærde, virksomme og retskafne Mand, i en Alder da man endnu havde ventet mange Frugter af hans utrættelige Flid.

Lejlighed *Hemmingsens* Samtidige den berönte Theolog *Martin Chemnitz's* Skrift: Examen Concilii Tridentini, som udförlig afhandler Confirmationen, og hvis Anviisning i alt Væsentligt er blevet fulgt i *Christian* d. 6tes Forordning om denne Gjenstand, ligesom dette Skrift ogsaa benyttedes ved de tidlige Forsög i Hertugdømmene paa at gjöre Confirmationen almindelig, hvorom Etatsraad *Falck* har leveret en indholdsriig Artikel: Neue Staatsbürgerliches Magazin 1 Bd. Forf. omhandler dernæst Biskop *Gudbrand Thorlacsens* (*Thorlaci*) Fortjeneste af Confirmationens Indførelse paa Island, i det mindste i Holum Stift, hvor han var Biskop fra 1571 til 1629. Confirmationen blev her overladt Præsterne allene, da den ellers efter den canoniske Ret, og selv efter den engelske Kirkes Bestemmelser, forbeholdes Biskopperne. Efterat have anfört Kong *Christian* d. 4des Bestemmelser om den Pröve i Religionskundskab, som Præsten var berettiget, men ikke forpligtet, til at underkaste de Unge, som vilde nyde Alterens Sacramente (Fdg. 27 Marts 1629 2 P. §. 12 og 17), og efterat have ved denne Lejlighed berört Biskop *Resens* og hans Eftermand *Brochmands* Fortjenester af Ungdommens religiöse Underviisning, gaaer Forf. over til at omhandle Confirmationens almindelige og officielle Indførelse i Danmark og Norge under Kong *Christian VI*. Det förste Forslag dertil hidrörer fra Etatsraad *Jos. W. Schröder*, *Christian* d. 6tes Lærer, og fra Hofprædikant *J. B. Bluhme*. Deres Forslag dat. d. 27 Sept. 1735 er næsten ordret overeensstemmende med Forordningen af 13 Januar 1736; kun findes ikke Confirmationshönnen i Forslaget. Forf. meddeler derpaa den udförlige Betænkning, som Biskop *Worm* i denne Anledning indgav til Kongen, og det Svar, som derpaa fulgte af *Schröder* og *Bluhme*. Efterat have anfört nogle af Kongens egenhændige Bemærkninger ved Lovudkastet og det Kgl. Reskript til Biskopperne af 16 Decbr. 1735, slutter Forf. med at omtale Biskopperne *Worms* og *Herslebs*

Fortjeneste af Confirmationens Indførelse og nogle Samtidiges Ytringer om dens Indflydelse og Virkning paa Folkets religiøse Oplysning.

Samme Medlem havde ogsaa begyndt at udarbejde Selskabets Historie; og havde allerede forelagt det de første to Decennier. Døden som afbrød hans ualmindelige Virksomhed, berøvede os ogsaa Fortsættelsen af dette Arbeide.

Justitsraad og Professor *Molbeck* har forelagt Selskabet den første Afdeling af en af ham forfattet "kort Oversigt af det danske Sprogs Historie," hvilken Afdeling omfatter Perioden fra det 17de Aarhundredes Begyndelse, indtil ned imod vore Dage, og afhandler saavel hvorledes Modersmaalet i det 17de Aarhundrede og Begyndelsen af det 18de, tabte endeel af dets ældre Raaehed, Fyndighed og nationale Charakter, uden at dette Tab opveiedes ved en til andre nyere europæiske Sprogs daværende Cultur svarende Forfinelse; som og hvorledes med *Holberg*, som man kunde kalde Stifteren af den nyere danske Literatur, en nye Periode oprandt for det danske Sprog, hvori det efterhaanden, men særdeles fra Midten af det 18de Aarhundrede, antog den stilistiske Charakter, som det siden, uden væsentlige og dybt indgribende Forandringer, har bevaret. Forfatteren har i Korthed karakteriseret, saavel de fra Sprogculturens og Stilens Side mest udmærkede danske Prosaister i det 18de Aarhundrede, fra *Kraft*, *Snedorf*, *Guldberg* og *Schytte*, ned til *Baggesen* og *Rahbek*; som den betydende og vigtige Omdannelse i den æsthetiske Smag og i Digtekunsten, der begyndte med *Tullin* og *Evald*, og først fremkaldte en egentlig alvorlig Poesie, og med denne en høiere poetisk Diction i det danske Sprog. Han slutter med at gjøre opmærksom paa: at uagtet Modersmaalet ikke altid, selv i vor Tid, behandles med tilbørlig Agtelse for Nationalitet, Brug og Eiendommeligheder i Spro-